

regime, strafbaar gesteld onder het z.g. *Heimtücke-gesetz*¹⁾ werden van maart '33 af behandeld door lagere politieke rechtbanken, de *Sondergerichte*, welke Kamers telkens uit drie zorgvuldig geselecteerde beroepsrechters bestonden. Die *Sondergerichte* moesten voor een versnelde behandeling zorgdragen: zij waren, in tegenstelling tot het *Volksgerichtshof*, niet bevoegd, een eigen vooronderzoek in te stellen (dat maakte ook hen volledig afhankelijk van de gegevens van de *Gestapo*) en er was ook bij die *Sondergerichte* geen recht van appèl.

Over gebrek aan werk kregen het *Volksgerichtshof* en de *Sondergerichte* niet te klagen. Wel werden tegenstanders van het regime, gelijk reeds vermeld, soms door de politie rechtstreeks naar concentratiekampen overgebracht, maar enkele bewaardgebleven cijfers doen vermoeden, dat de groep van diegenen die op aandrang van de *Gestapo* op de een of andere wijze berecht en tot gevangenisstraf veroordeeld werden, groter was dan de groep van hen die zonder berechting in de concentratiekampen belandden. Een uit april '39 daterend rapport van het *Geheime Staatspolizei-Amt* (een half jaar later werd dat *Amt IV* van het *Reichssicherheitshauptamt*) vermeldt namelijk dat in heel Duitsland van '33 af meer dan honderd zestigduizend personen op politieke gronden gearresteerd waren en dat van hen ruim honderd-tienduizend waren veroordeeld. Een overzicht van al die vonnissen bezitten wij niet. Wij weten wel dat het *Volksgerichtshof* in '34 en '35 nog maar weinig doodvonnissen velde (4, respectievelijk 9), maar toen in '36 een fanatieke nationaal-socialist, dr. Georg Otto Thierack, tot *Präsident* benoemd was, nam het aantal doodvonnissen spoedig toe: 10 in '36, 32 in '37, 17 in '38, 36 in '39.

Het is nuttig, die reeks even voort te zetten: in '40 velde het *Volksgerichtshof* 53 doodvonnissen, in '41 102, in '42 1 192, in '43 1 662 en in '44 2 172; over '45 is geen cijfer bekend.

Oorlog

De markante stijging van het aantal door het *Volksgerichtshof* gevelde doodvonnissen brengt ons tot een factor die wij van bijzondere betekenis achten:

¹ Onder het z.g. *Heimtücke-Gesetz* (de Boosaardigheidswet), afgekondigd op 20 december 1934, waren o.m. al diegenen strafbaar verklaard die een feitelijke bewering deden 'die geeignet ist, das Wohl des Reichs oder das Ansehen der Reichsregierung oder das der NSDAP oder ihrer Gliederungen schwer zu schädigen'; ook negatieve publieke uitlatingen over 'leitende Persönlichkeiten des Staates oder der NSDAP' waren strafbaar.